

Romantyzm

Ramy czasowe: Europa – od 1798 (rewolucja francuska) do 1849 (koniec Wiosny Ludów), Polska – od 1822 (wydanie przez Mickiewicza I tomu *Poezji*) do 1864 (upadek powstania styczniowego)

Pojęcia: irracjonalizm, synkretyzm, indywidualizm, ludowość, orientalizm, mesjanizm, prometeizm, wallenrodyzm, winkielriedyzm, werteryzm, bajronizm

Gatunki literackie: ballada, powieść poetycka, epepeja narodowa, poemat dygresyjny, dramat romantyczny

Cechy filozofii w romantyzmie: subiektywizm, metafizyka, idealizm, filozofia czynu; filozofia **Hegel`a**

Sztuka: tematy malarstwa romantycznego; historyzm: architektura – neogoty, orientalizm

Cechy literatury romantycznej: odrzucenie klasycznych reguł, najważniejsza wolność twórcy; synkretyzm; poeta – wieszcz; nastrój niesamowitości i grozy; historyzm (przeszłość narodu); inspiracja naturą (symbol ludzkich przeżyć); orientalizm; kultura ludowa.

Najwybitniejsi twórcy: Johan Wolfgang Goethe, *Cierpienia młodego Wertera* (werteryzm), George Byron, *Giaur* (bajronizm), Adam Mickiewicz, *Dziady cz. II, IV, III* (prometeizm, mesjanizm), *Pan Tadeusz*, *Ballady i romanse*, *Oda do młodości*, *Sonety krymskie*, Konrad Wallenrod (wallenrodyzm), Juliusz Słowacki, *Kordian* (winkielriedyzm), *Balladyna*, *Grób Agamemnona*, *Hymn (Smutno mi, Boże)*, Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*, Cyprian Norwid, *Bema pamięci żałobny rapsod*, *W Weronie*, *Fortepian Szopena*, Aleksander Fredro, *Zemsta*.

Typy bohaterów: poeta-wieszcz, nieszczęśliwy kochanek, spiskowiec, buntownik lub mściciel, szaleniec.

Motywy popularne w romantyzmie:

nieszczęśliwa miłość, niesamowita natura, naród, bunt i walka o wolność, ludowość

Utwory Mickiewicza: *Oda do młodości*, *Romantyczność*, *Świtezianka*, *Lilije*, *Świtez*, *Sonety krymskie*, *Konrad Wallenrod*, II, IV i III cz. *Dziadów*, *Pan Tadeusz*

Utwory Słowackiego

Grób Agamemnona, *Hymn (Smutno mi, Boże)*, *Kordian*

Utwory Norwida

Fortepian Szopena, *W Weronie*, *Bema pamięci żałobny rapsod*

Zemsta – Aleksander Fredro

Nawiązania do romantyzmu w kulturze późniejszych epok